

Necmeddin Bey

Mektubunuzu getiren kardeşimiz, "*Hocam, Dersaâdet'ten size bir mektub var.*" deyince; gayr-i ihtiyari olarak, her letaifin menbaı ve her faziletin mecmaı ve asırlardan beri saltanatının şevket ve ihtişamı ta yıldızlara kadar yükselen Osmanoğullarına pay-ı taht olan İstanbul'u derhatır ettim.

Mabetleri ile medreseleri ile mutedil iklim ve muhteşem tabiatıyla sanat-ı İlâhiyeye katmerli bir şahit ve seyrine doyulmaz bir nakış olan İstanbul. İnsanı mazisine çeken ve Osmanlı ruhuna götüren **İstanbul...** Saray çelebilerinin rahle-i tedrisine mekân olan İstanbul... Bir tarihçinin İstanbul hakkında senâkârane söylediği, "*Hakikatta bir şehir değil, belki bir müstakil dünyadır...*" şeklindeki sözüne mukabil ben de derim ki; "**Hayır, hayır... İstanbul, müstakil bir dünya değil, belki rûh-efzâ firdevsi bir âlem-i ulyâdır, belki bir Cennet-i saâdet-i uzmadır...**"

Sevgili Efendim,

Astâne-i Aliye'de Osmanlıların yâdigârı faziletmeâb bir efendinin Bediüzzaman Hazretlerine ait bir yazı serisini kaleme aldığını mektubunuzdan okuyunca, târif-i nâkâbil bir sürûr kalbimde nevezuhûr etti. O sürûr ile gönlüm, bir bayram havası yaşadı. Çünkü asırlardır etraf-ı âleme dürri yekta gibi ilim ve fazilet ışıklarını saçan şerefli ve muhteşem bir ecdadın evlâtlarının vicdan ve hissiyatlarını, yılan dişli kalemleriyle zehirleyen, bedbaht ve habis ruhlu yazarların yaşadığı bir devirde, Bediüzzaman'a ait tarihî gerçekleri, mehâretle, hatta en mestur ve ince nükteleriyle ortaya koymak ve bu sahada fikir serdetmek, ancak *Cemâl Kutay Bey*'in zinüfûz kâl ve zîmehâret kalemine sezâdır, kanaatindeyim. Evet, yakın tarihimize ait bakire ve mestûre hakikatların peçesini lâyıkiyle o zât kaldırabilir. Çünkü bu sahada merkez-i hakikat O'dur. Rasihayı ilmiyyesiyle, bu hakikatları hedef-i maksûduna isâl edecek olan bu hizmetinin, tarihe ve hakikatlara ışık tutacağına ve bu sahada büyük bir boşluğu dolduracağına yakinim var.

Bizlerin zâika-i vicdâniyemizi tatmin edecek bu gayretini, azîm minnetler ve ciddî memnuniyetimizle tebrik ediyoruz.

Cemâl Kutay Bey'in teveccüh ve gayretinden husule gelecek bu güzel semerenin saadetini gözlemekte nazar-ı iştiyakımız sabırsızdır. Binler selâm ve muhabbetlerimi sunar, Allah'a (C.C.) emanet ederim.

Gözümün Nuru Necmeddin Bey,

Mektubunuza cevap yazma esnasında, latîf bir tevâfuk eseri olarak kalemimin nûr kelimesini göz ve Necmeddin gibi zarif bir tenasübü hâvi iki kelime arasında bir çiçekvâri nakşetmesi, nazar-ı dikkatimi nura çevirdi. Aman yâ Rabbi, nûr ne

güzeldir! Nûrun hem kendisi, hem de mazhar ve makesleri ne şirindir, dedim. Sonra, gecelerin güzel manzaralarını tahattur ettim ve dedim ki: Acaba hayalim gibi onların da şirin tebessümleri engin ve rengin yıldızlara ayine olduğundan mı, yoksa onların şafak-simâ şavklı cemâllerini temâşa ânındaki şevk ve neşelerinden midir? Daha sonra, ay ve yıldızların şahane yaldızlı parıltıları ve güneşin şaşaa-bahş cemâlinin, ezeli bir güzelin nuruna ayine ve mazhar olmaktan münbais olduğunu düşündüm. Tekrar tekrar “Nûr ne güzeldir!” dedim. Evet, nûr ne güzeldir!

Ezel cebelinden tulû’ eden ve Arş-ı Azamdan sūdûr eden nûr, ne güzeldir!

Cemâlini ariflere seyrettirmek için Resûl-i Ekremi’ni kendine berrak bir ayine kılan nûr, ne güzeldir!

Kur’ân’ın simasında, O’nun makesi ve mualliminin simasında, Risale-i Nur talebeleri ve müellifinin simasında melek ve melek-misâl insanların sevimli simasında tecelli eden nûr, ne güzeldir! O muallâ Cennet bile bütün letafetiyle o nurun şebnem-misâl bir lem’ası değil midir?

Benim sevgili Efendim, bu sualinizin saikası ile nûr’a ait şu küçük tahatturumu, iman ve marifet sahasında şâyân-ı hayran bir feyz ile müzeyyen Üstadımızın istidadına taalluk eden bir noktayı izah sadedindeki mektubuma beraat-ı istihlâli hâvi bir mukaddime olsun diye takdim ettim, özür dilerim, kusurumu itiraf ile maksada dönelim.

*Bilirsiniz ki, **müçtehidlerin** hepsi, dini mes’elelerin esasında müttefiktiler. Ancak tâli derecesinde olan bir kısım fer’i mes’elelerde, bir kısmı azimet ve takvâ yolunu ihtiyar ederken, diğer bir kısmı da müsaade ve ruhsat yolunu ihtiyar ederek, Ümmet-i Muhammed’e geniş bir rahmet sahası açmışlardır. Zaten dini mes’elelerin esasları olan erkân ve ahkâm-ı zaruriyesi, bizzat Kur’an’ın ve Sünnet’in malıdır. Bunlar, yüzde doksandır; nasıdır, katiyâtandır. Bunlara içtihad girmez. Geriye kalan yüzde on ise, içtihad-ı mesâil-i hilâfiyedendir. Üstadımızın beyân ettiği gibi, içtihadta taalluk eden mesâil altın ise, ahkâm-ı zaruriyye birer elmas sütun kıymetindedir.*

İlm-i içtihad, bir mevhibe-i İlâhiyedir. Feriyyâta, yani ibadet ve muamelâta taalluk eden bir hükmü, şer’i delillerden istinbat eden müçtehidler; şiddet-i zekâ, kuvvet-i fikir ve vüs’at-ı kariha noktasında kemâl derecesinde kabiliyete mazhariyyetle beraber, hem ahkâm-ı şeriatın delillerini bilmeli, hem de o delillerin ruhuna nüfûz edecek zekâ ve fikre malik olmalıdır. Müçtehidlerin tabakaları vardır. Şeriatta müçtehid olan tabakanın yeri başkadır, mezhebde, mes’ele de müçtehid olan tabakanın yeri başkadır. Ashab-ı tahriç, ashab-ı tercih, ashab-ı temyiz yerleri ise başka başkadır.

Müçtehidlerin tabakaları olduğu gibi, ilm-i içtihadın dahi tabakaları vardır. Amelin nazarî kısımlarına, fer’iyyâta ait içtihadlar başkadır. Mesâil-i imaniyyeye ait marifet tabakalarında, hikmet ve marifetlerde iştilal ise tamamen başkadır. Hem nasıl ki, bir darbhânededen çıkan altın, gümüş, bakır paraların sikke-i itibarları başka başka ise,

öyle de; herbir içtihadın dahi kıymet ve kendisine mahsus hususiyyeti vardır. Birisinin yeri kalb ve vicdân ise ötekinin yeri hayal, berikinin yeri ise sırdır, sırrın sırrıdır ve hakeza... dinin maksadı, kıymet ve edillece mütefâvit olduğundan itikada ait marifet ve hakikatlar, ruh mesâbesinde ise, furuâta ait diğer hakikatlar, kâkül ve zülûf mesâbesindedir.

Üstadımızın [Yirmi Yedinci Söz](#)'de delillere istinaden izah ettiği "içtihad kapısı kapanmıştır," ifadesi, amele ve fer'iyâyâta taalluk eden içtihadlar içindir. Cenâb-ı Hak, bu tip içtihadları, müçtehidlerin eliyle ta kıyamete kadar yetecek şekilde tanzim ve tasnif ettirmiştir. Bugün, değil Âlem-i İslâm'ı hatta dünya kütüphanelerini dolduran milyonlarca cilt kitaplar, bu hakikatin vazih bir delilidir.

İkinci kısım içtihadlara gelince, bu nev'i içtihadlar ise, mesâil-i imaniyye tabakalarındaki hikmet ve marifetlere taalluk eden içtihadlardır. Malumdur ki, mârifet-i İlâhiyye ve mârifet-i Rabbaniyye, sonsuz ve nihayetsizdir. Bu ufkun sonu ve nihayeti yoktur ki, bu sahada içtihad kapanmış olsun. Bütün arifler, âşıklar, muhibler, müridler bu meydanda cevelân etmişlerdir ve etmektedirler. Bu hakikatlara ait içtihadlar ise, asfiya derecesindeki mürşid ve müceddidlere aittir. Bu sahada -külli mânâda- müceddid olan müçtehidler ehildir. Bu ehliyyet dahi kemâliyle Hz. Mehdi'de görülür. Ahir zamanın en büyük fesadı zamanında gelen Hz. Mehdi, elbette en büyük müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hakîm, hem muhdî, hem mürşid, hem kutb-ı azam olan bir zat-ı nûrânidir. Hz. Mehdî diğer vazife ve sıfatları yanında en kâmil manada içtihad sıfatına da haizdir. Evet, O'nun içtihad sahası, rivayattan da anladığım kadarıyla, hakikât-ı imaniyye ve Kur'an'ıyyeye ait marifet tabakaları olacaktır. Çünkü zaman uluhiyyeti inkâr zamanı olduğundan elbette bu asır "Hakaik-i imaniyye" ile meşgul olmayı farz ve vacip kılmaktadır. Bilirsiniz ki, zamanın fetvada tesiri olduğu mukarrer bir kaidedir. Elbette, hakaik-i Kur'ân'ıyye ve kasr-ı İslâmiyyeye, ehl-i delâletin binlerce desiseleriyle hücumu hengamında, Hz. Mehdi'nin, başa göre zülûf, göze göre kirpik mesabesinde olan furuât ve âdab ile meşgul olamayacağı izahtan varestedir. Bütün himmet ve hedefini, hakaik-i imaniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine hasredeceği; vazifesinin temel muktazisi olduğu malumunuzdur.

Hz. Mehdi, tavr-ı esasiyi bozmadan ve ruh-i asliyi rencide etmeden külliyyât-ı ilmiyye ile Kur'ân ve imana ait hakikatları asrın idrakine sunacak, yeni yeni Rabbani marifetleri Kur'an'dan istihraç ve istinbat ederek zamanın fehmine uygun ikna ve izah metodları getirecektir. Mezaya-yı aliyede ve fezail-i ilmiyyede bir mihrab-ı fazilet olan Hz. Mehdî akıl, kalb, ruh ve vicdanları tenvir ve tatmin edecek, gayet müessir ve belîğ tarzda külliye-i ilmiyyesini tanzim ve tasnif ederek, asrın idrakine takdim edecektir.

İşte Hz. Mehdi'nin bu vazifesi bize delil olmaktadır ki; ahir zamanda gelecek olan içtihad sıfatına haiz müceddid ve mürşidlerin içtihad sahası, mârifet tabakalarıdır. İşte Üstadımızın da içtihadı bu sahadadır ve Hz. Üstad bu sahada yürümüştür.

Yukarıda zikrettiğimiz gibi, ilm-î içtihad, bir mevhibe-i İlâhiyyedir. Bu mevhibe-i

Celile ve haslet-i âliye Bediüzzaman Hazretlerinde kemâl-i vuzuh ile müşahede edilmektedir. Asırlar içerisinde nâdiru'1-vuku olan bu zâtın, şu münkerât zamanında âlem-i insaniyeti, Kur'an'dan içtihad ve iktibas ettiği envâr-ı marifet ile ziyâdar etmesi, böyle bir mevhibeye mazhar olmasının vazih bir bürhanı değil midir?

Hem sahife-i âleme takdim buyurduğu eserler, kalb ve vicdanlara çöken küfür ve şüphe bulutlarını defederek, fikirlere gayet nûrani bir ufk-u cedid açtığı da yine meselemizi te'yid eden bahir bir bürhan olsa gerektir. Hakikatları, akıllara vuzuh derecesinde va'z ve tesbit ettiren bir külliye-i ilmiyyenin sahibi bu zatın, eserlerini Kur'ân-ı Kerim'den iktibas ve istihraç etmesi de şâyân-ı takdir böyle bir mevhibenin lâzım-ı fitrîsindedir. Hakikaten, Cenâb-ı Erhamürrahimin'in, bu hususta istidad ve efkârı derece-i ulyada bulunan bu zâtı, bir menba-ı esrar olan kalbi, bir hazine-i ilim olan fikriyle asrımızın imdadına bir inayet eseri olarak göndermesi hakaik-i ezeliyesinin muktezasıdır.

Gerçekten, marifetin derecelerini o şekilde tasvir ve tasnif etmiştir ki, temasında fikirlerin kamaşmaması, takdir ile tebcil ve tazim etmemesi elden gelmemektedir. Eğer icap etseydi, elbette efkârına dar gelmeyen böyle ulvî içtihadlara istidadı olan o zat, amele ait nazarî mertebelerde de meharecini gösterecek ve o makamlarda efkâr-ı âliyesi ile dolaşabilecekti.

Nitekim Üstadımızın, "Bu dürûs-u Kur'an'ıyyenin dairesi içinde olanlar, allâme ve müçtehidler de olsalar; vazifeleri-Ulûm-u İmaniyye cihetinde- yalnız yazılan şu Sözlere'in şerhleri ve izahlarıdır. Veya tanzimlidir. Çünkü çok emarelerle anlamışız ki; Bu Ulûm-u İmaniyye'deki fetva vazifesiyle tavsif edilmişiz, ifadeleri de yukarıdaki hakikatleri teyid etmektedir.

*Anlaşıyor ki, **Üstadımızın içtihadı, Risale-i Nur'dur, vesselam...***

Malumunuz olduğu üzere, ehemmiyet verdiğiniz şu noktaya ait Risale-i Nur'da daha açık, hem dikkate sezâ ve şayan birçok önemli noktalar mevcuttur. Bu fakirin de zaten, Risale-i Nur'daki mezkûr hakikatları itirafdan başka bir şey yazacağı yoktur.

Mülâhaza-i âcizâneme göre O'nun muazzez ve muallâ müellifinin şan-ı celîlini tarif de, maşukunun letafet ve güzelliklerini tavsif sadedinde taammuk ettikçe hayreti daha makûl, daha merğûb olsa gerek.

İyi bilirsiniz ki, böyle çok vasi ve âli hakikatları izanda iktidarı kalîl, kusuru kesîr bir fakîrinizim.

Binler selâm ve muhabbetlerimle...